

ANEKS I.

SHEMATSKI PRIKAZ REZOVA NA ZGLOBOVIMA

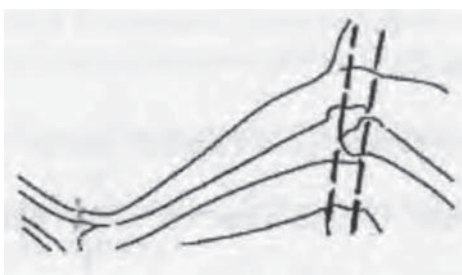
Rez kojim se razdvaja noga/butina od leđa

- razgraničavanje kuka

Rez kojim se razdvaja butina od bataka

- razgraničavanje koljenog zgloba

ANEKS II.

VRSTA UZGOJA

Na član 14. ovog pravilnika odnose se sljedeći uslovi:

(1) "Hranjeno sa.....%...."

Sljedeći sastojci hrane za životinje mogu se posebno navesti jedino ako:

- u slučaju žitarica, one čine najmanje 65% težine hranljivog obroka koji se daje u većem dijelu perioda tova, pri čemu to ne smije uključivati više od 15% sporednih proizvoda od žitarica; međutim, ako se navodi neka tačno određena žitarica, ona mora činiti najmanje 35% korištenog obroka ili najmanje 50% korištenog obroka ako je riječ o kukuruzu,
- u slučaju leguminoza ili zelenog povrća, oni čine najmanje 5% težine hranljivog obroka koji se daje u većem dijelu perioda tova,
- u slučaju mliječnih proizvoda, oni čine najmanje 5% težine hranljivog obroka koji se daje u završnoj fazi.

Izraz "guska hranjena sa zobii" može se koristiti ako se u završnoj fazi tova, u trajanju od tri sedmice, daje najmanje 500 g zobii dnevno po guski.

(2) "Ekstenzivan uzgoj u zatvorenim objektima";

Ovaj izraz može se koristiti samo ako:

(a) broj životinja po m^2 podne površine ne prelazi sljedeće granice:

- za piliće, mlade pijetlove, kopune: 15 ptica, ali ne više od 25 kg žive vage,
- za patke, biserke, ćurke: 25 kg žive vage,
- za guske: 15 kg žive vage.

(b) starost živine u trenutku klanja iznosi:

- za piliće: 56 dana ili više,
- za ćurke: 70 dana ili više,
- za guske: 112 dana ili više,
- za pekinške patke: 49 dana ili više,
- za mošusne patke: 70 dana ili više u slučaju ženki i 84 dana ili više u slučaju mužjaka; kod ženki patke mulard: 65 dana ili više,
- za biserke: 82 dana ili više,
- za mlade guske: 60 dana ili više,
- za mlade pijetlove: 90 dana ili više,
- za kopune: 140 dana ili više.

(3) "Slobodan uzgoj"

Ovaj izraz može se koristiti samo ako:

(a) su ispunjeni uslovi iz tačke 2. ovog aneksa, osim u slučaju pilića kod kojih se broj životinja može povećati na 13 ptica po m^2 , ali ne više od 27,5 kg žive vage po m^2 , i u slučaju kopuna kod kojih broj životinja ne smije prelaziti 7,5 ptica po m^2 , ali ne više od 27,5 kg žive vage po m^2 .

(b) je živina tokom najmanje pola svog života stalno imala dnevni pristup otvorenom ispustu koji je većim dijelom prekriven vegetacijom i čija površina iznosi najmanje:

- 1 m² po piletu ili biserki,
- 2 m² po patki ili kopunu,
- 4 m² po ćurki ili guski.

Kod biserki, ispusti se mogu zamijeniti etažnim sistemom gdje je podna površina etaže najmanje jednaka površini živinarnika, a visina između etaža iznosi najmanje dva metra. Svaka ptica ima na raspolaganju ukupno najmanje 10 cm prečke (živinarnik i etažni sistem).

- (c) hranljivi obrok u fazi tova sadrži najmanje 70% žitarica.
- (d) živinarnik ima otvore za izlaz/ulaz živine čija ukupna dužina iznosi najmanje 4 m na svakih 100 m² površine živinarnika.
- (4) "Tradicionalni slobodni uzgoj"
Ovaj izraz može se koristiti samo ako:
 - (a) broj životinja u zatvorenom objektu po m² podne površine ne prelazi:
 - za piliće: 12 pilića, ali ne više od 25 kg žive vage; međutim, u slučaju pokretnih živinarnika čija podna površina nije veća od 150 m² i koji ostaju otvoreni preko noći, broj živine može se povećati na 20 pilića, ali ne više od 40 kg žive vage po m²,
 - za kopune: 6,25 kopuna (do 91 dana starosti: 12 kopuna), ali ne više od 35 kg žive vage,
 - za mošusne i pekinške patke: 8 muških patki, ali ne više od 35 kg žive vage, 10 ženskih patki, ali ne više od 25 kg žive vage,
 - za patke mulard: 8 patki, ali ne više od 35 kg žive vage,
 - za biserke: 13 biserki, ali ne više od 25 kg žive vage,
 - za ćurke: 6,25 ćurki (do sedam sedmica starosti: 10 ćurki), ali ne više od 35 kg žive vage,
 - za guske: 5 guski (do šest sedmica starosti: 10 guski), 3 guske tokom posljednje tri sedmice tova ako se drže zatvorene, ali ne više od 30 kg žive vage.
 - (b) ukupna upotrebljiva površina živinarnika po svakoj proizvodnoj jedinici ne prelazi 1600 m².
 - (c) ni u jednom živinarniku nema više od:
 - 4800 pilića,
 - 5200 biserki,
 - 4000 ženskih mošusnih ili pekinških patki ili 3200 muških mošusnih ili pekinških patki ili 3200 patki mulard,
 - 2500 kopuna, guski i ćurki.
 - (d) živinarnik ima otvore za izlaz/ulaz živine čija ukupna dužina iznosi najmanje četiri metra na svakih 100 m² površine živinarnika.
 - (e) tokom dana osiguran je stalni pristup otvorenim površinama najmanje od trenutka kad navrše:
 - šest sedmica ako se radi o pilićima i kopunima,
 - osam sedmica ako se radi o patkama, guskama, biserkama i ćurkama.
 - (f) otvorene površine za ispušt većim dijelom prekrivene su vegetacijom i iznose najmanje:
 - 2 m² po piletu, mošusnoj patki, pekinškoj patki ili biserki,
 - 3 m² po patki mulard,
 - 4 m² po kopunu od 92 dana (2 m² do 91 dana),
 - 6 m² po ćurki,
 - 10 m² po guski.

Kod biserki, ispusti se mogu zamijeniti etažnim sistemom gdje je podna površina etaže najmanje dvostruko veća od površine živinarnika, a visina između etaža iznosi najmanje dva

metra. Svaka ptica ima na raspolaganju ukupno najmanje 10 cm prečke (živinarnik i etažni sistem).

- (g) tovljena živina pripada liniji ili pasmini koja ima osobinu sporog rasta,
- (h) hranljivi obrok u fazi tova sadrži najmanje 70% žitarica,
- (i) minimalna starost u trenutku klanja je:
 - 81 dan za piliće,
 - 150 dana za kopune,
 - 49 dana za pekinške patke,
 - 70 dana za ženke mošusne patke,
 - 84 dana za mužjake mošusne patke,
 - 92 dana za patke mulard,
 - 94 dana za biserke,
 - 140 dana za ćurke i guske koje se prodaju cijele za pečenje,
 - 98 dana za ćurke namijenjene rasijecanju,
 - 126 dana za ćurane namijenjene rasijecanju,
 - 95 dana za guske namijenjene proizvodnji gušćije jetre i "magreta",
 - 60 dana za mlade guske.
- (j) završna faza tova u zatvorenom prostoru ne prelazi:
 - za piliće starije od 90 dana: 15 dana,
 - za kopune: četiri sedmice,
 - za guske i patke mulard namijenjene proizvodnji gušćije i pačije jetre i "magreta", starije od 70 dana: četiri sedmice.

(5) "Slobodni uzgoj - neograničeni ispušt"

Ovaj izraz može se upotrebljavati ako su ispunjeni uslovi navedeni u tački 4. ovog aneksa te je živini tokom dana osiguran stalni pristup otvorenim prostorima neograničene površine.

U slučaju ograničenja, uključujući veterinarska ograničenja donešena u skladu sa Zakonom u zaštiti i dobrobiti životinja ("Službeni glasnik BiH, broj 25/09), zbog kojih je živini ograničen pristup otvorenim prostorima, živina gajena u skladu s proizvodnom metodom opisanom u tač. 3., 4. i 5. ovog aneksa, osim biserki koje se uzgajaju u etažnom sistemu, može se za vrijeme trajanja ograničenja i dalje stavljati na tržište s posebnom oznakom načina uzgoja, ali nikako duže od 12 sedmica.

ANEKS III.

ODREĐIVANJE GUBITKA VODE PRI ODMRZAVANJU (Metoda cijedenja)

1. Predmet i oblast primjene

Ovom metodom određuje se količina vode koju zamrznuti i brzo zamrznuti pileći trupovi izgube tokom odmrzavanja. Ako taj gubitak pri cijedenju, koji je izražen kao procenat težine trupa (uključujući sve jestive iznutrice sadržane u prethodno upakovanom proizvodu), prelazi graničnu vrijednost iz tačke 7. ovog aneksa, smatra se da je višak vode bio apsorbiran tokom prerade.

2. Definicija

Gubitak pri cijedenju koji se utvrdi ovom metodom izražen je kao procenat ukupne težine zamrznutog ili brzo zamrznutog trupa, uključujući jestive iznutrice.

3. Princip

Zamrznuti ili brzo zamrznuti trup, uključujući jestive iznutrice koje su s njim upakovane, odmrzava se u kontroliranim uslovima koji omogućavaju izračunavanje težine izgubljene vode.

4. Aparatura

- 4.1. Vage kojima se može izvagati do pet kilograma s preciznošću od najmanje jedan gram.
- 4.2. Plastične kese dovoljno velike da se u njih može staviti trup, opremljene sistemom za sigurno pričvršćivanje.

- 4.3. Vodeno kupatilo s termostatom, tako opremljeno da se u njemu može držati trup kako je opisano u tačkama 5.5. i 5.6. ovog aneksa. Vodeno kupatilo mora sadržavati količinu vode koja je najmanje osam puta veća od zapremine živine koju treba pregledati i mora biti takva da se temperatura vode može održavati na $42 \pm 2^\circ\text{C}$.
- 4.4. Filter papir ili drugi upijajući papirni ubrusi.

5. Metoda

- 5.1. Od ukupne količine živine koju treba pregledati nasumice se uzme 20 trupova. Dok se svaki od njih ne ispita, kako je opisano u tačkama 5.2. do 5.11. ovog aneksa, moraju se držati na temperaturi ne većoj od -18°C .
- 5.2. Vanjska strana ambalaže mora se obrisati kako bi se uklonio površinski led i voda. Vaganjem se odredi težina ambalaže i njen sadržaj do najbližeg grama: to je težina M_0 .
- 5.3. Trup, zajedno sa svim jestivim iznutricama koje se s njim prodaju, izvadi se iz vanjske ambalaže koja se osuši i vaga do najbližeg grama: to je težina M_1 .
- 5.4. Težina smrznutog trupa i iznutrica izračunava se tako da se od M_0 oduzme M_1 .
- 5.5. Trup i jestive iznutrice stavljaju se u jaku, vodoopornu kesu tako da trbušna šupljina bude okrenuta prema donjem, zatvorenom dijelu kese. Kesa mora biti dovoljno duga kako bi se osiguralo da se fiksira kada je u vodenom kupatilu, ali ne toliko široka da se trup može pomijerati iz vertikalnog položaja.
- 5.6. Dio kese u kojem se nalazi trup i jestive iznutrice u potpunosti je uronjen u vodeno kupatilo, a kesa se ostavlja otvorena kako bi moglo izaći što je moguće više zraka. Kesa se drži u vertikalnom položaju, ako je potrebno uz pomoć vodiča ili dodatnih tegova stavljenih u kesu, tako da u nju ne može ući voda iz vodenog kupatila. Kese se ne smiju dodirivati.
- 5.7. Kesa se ostavi u vodenom kupatilu na stalnoj temperaturi od $42 \pm 2^\circ\text{C}$, uz kontinuirano kretanje kesa ili kontinuirano miješanje vode sve dok se u termalnom centru trupa (najdublji dio grudnog mišića u blizini grudne kosti kod pilića bez iznutrica, ili sredini iznutrica kod pilića sa iznutricama) ne postigne temperatura najmanje 4°C , mjereno kod dva slučajno odabrana trupa. Trupovi ne smiju ostati u vodenom kupatilu duže nego što je potrebno za postizanje temperature od 4°C . Potrebno vrijeme u kojem trupovi čuvani na -18°C moraju ostati potopljeni je:

		Indikativno vrijeme potapanja u minutama	
Težina kategorija (g)	Težina trupa + iznutrice (g)	Pilići bez iznutrica	Pilići sa iznutricama
< 800	< 825	77	92
850	825 - 874	82	97
900	875 - 924	85	100
950	925 - 974	88	103
1000	975 - 1024	92	107
1050	1025 - 1074	95	110
1100	1075 - 1149	98	113
1200	1150 - 1249	105	120
1300	1250 - 1349	111	126
1400	1350 - 1449	118	133

Za trupove iznad 1400 g mora se za svakih dodatnih 100 g dodati sedam minuta. Ako predloženo vrijeme potapanja prođe, a ne postigne se temperatura od 4°C kod dva trupa koji se pregledavaju, postupak potapanja nastavlja se dok se ne postigne temperatura od 4°C u termalnom centru.

- 5.8. Kesa i njen sadržaj vade se iz vodenog kupatila; dno kese probuši se kako bi iscurila sva voda nastala pri odmrzavanju. Kesa i njen sadržaj ostave se da se cijede jedan sat na temperaturi okoline od 18°C do 25°C .

- 5.9. Otopljeni trup uklanja se iz kese, a iz njegove trbušne duplje, ako postoji, uklanja se omot sa iznutricama. Trup se suši i izvana i iznutra filter papirom ili papirnim ubrusom. Kesa u kojoj se nalaze iznutrice se probuši, a nakon što voda iscuri, kesa i otopljene iznutrice suše se što je moguće pažljivije.
- 5.10. Ukupna težina otopljenog trupa, iznutrica i ambalaže određuje se na najbliži gram izražena kao M_2 .
- 5.11. Težina ambalaže u kojoj se nalaze iznutrice određuje se na najbliži gram izražena kao M_3 .

6. Obračun rezultata

Količina vode koja se gubi otapanjem, izražena kao procenat težine zamrznutog ili brzo zamrznutog trupa (uključujući iznutrice), izračunava se pomoću sljedeće formule:

$$((M_0 - M_1 - M_2)/(M_0 - M_1 - M_3)) \times 100$$

7. Vrednovanje rezultata

Ako prosječan gubitak vode na odmrzavanje za 20 trupova u uzorku prelazi doljenavedeni procenat, smatra se da količina apsorbirane vode tokom obrade prelazi dozvoljenu granicu.

Procenti su u slučaju:

- zračnog hlađenja trupova: 1,5%,
- hlađenja trupova raspršivanjem zraka: 3,3%,
- hlađenja trupova potapanjem: 5,1%.

Druge metode hlađenja ili kombinacija dvije ili više metoda definiranih u članu 13.: 1,5%.

ANEKS IV.

ODREĐIVANJE UKUPNOG SADRŽAJA VODE U PILEĆIM TRUPOVIMA

(Hemijski test)

1. Predmet i oblast primjene

Ovom metodom određuje se ukupan sadržaj vode u zamrznutim i brzo zamrznutim pilećim trupovima. Metoda uključuje određivanje sadržaja vode i proteina u uzorcima iz homogeniziranog trupa živine. Tako određeni ukupan sadržaj vode poredi se s graničnom vrijednosti koja se dobije primjenom formula iz tačke 6.4. kako bi se utvrdilo da li je tokom obrade apsorbirano previše vode. Ako postoji sumnja na prisustvo bilo koje materije koja bi mogla uticati na procjenu, moraju se preduzeti odgovarajuće mjere opreza.

2. Definicije

"Trup": trup živine s kostima, hrskavicom i iznutricama koje mogu biti u trupu.

"Iznutrice": jetra, srce, želudac i vrat.

3. Princip

Sadržaj vode i proteina određuje se u skladu s priznatim BAS ISO metodama ili s drugim odobrenim metodama analize.

Najveći dopušteni ukupan sadržaj vode u trupu određuje se iz sadržaja proteina u trupu, koji je moguće povezati sa sadržajem fiziološke vode.

4. Aparatura i reagensi

- 4.1. Vaga za vaganje trupa i ambalaže preciznosti vaganja od najmanje jedan gram.
- 4.2. Sjekira za meso ili testera za rasijecanje trupa u manje dijelove odgovarajuće veličine za sjekač.
- 4.3. Snažan sjekač i mikser koji mogu homogenizirati cijele komade zamrznutih ili brzo zamrznutih trupova živine.

Napomena:

Ne preporučuje se nikakva posebna vrsta sjekača. Sjekač mora imati dovoljno snage za mljevenje zamrznutog ili brzo zamrznutog mesa i kostiju kako bi se dobila homogena mješavina koja odgovara onoj dobivenoj pomoću sjekača opremljenog diskom s rupama od 4 mm.

- 4.4. Aparatura, kako je definirano BAS ISO standardom 1442, za određivanje sadržaja vode.
- 4.5. Aparatura, kako je definirano BAS ISO standardom 937, za određivanje sadržaja proteina.

5. Metoda

- 5.1. Nasumično se odabere sedam trupova iz količine živine koju treba pregledati koji se do početka analize u skladu s tač. 5.2 do 5.6. ovog aneksa drže u zamrznutom stanju. Može se analizirati posebno svaki od sedam trupova ili kompozitni uzorak sastavljen od sedam trupova.
- 5.2. Priprema treba početi u roku od sat vremena od vađenja trupova iz zamrzivača.
- 5.3. (a) Obriše se vanjska strana ambalaže kako bi se uklonili površinski led i voda. Svaki se trup izvaga i izvadi iz ambalaže. Nakon rasijecanja trupa na manje komade, uklanjanja se svaka vrsta ambalaže oko jestivih iznutrica. Ukupna težina trupa zajedno s jestivim iznutricama i ledom zalijepljenog uz trup odredi se do najbližeg grama, nakon oduzimanja težine ambalaže, do vrijednosti "P₁".
- (b) Ako se analizira kompozitni uzorak, odredi se ukupna težina svih sedam trupova pripremljenih u skladu s tačkom 5.3 alinejom (a) ovog aneksa tako da se dobije vrijednost "P₇".
- 5.4. (a) Cijeli trup težine P₁ usitni se u sjekaču opisanom u tački 4.3. ovog aneksa (i ako je potrebno izmiješa se mikserom) da se dobije homogeni materijal od kojeg se zatim može uzeti reprezentativni uzorak za svaki trup.
- (b) Ako se analizira kompozitni uzorak, svih sedam trupova čija je težina P₇ usitni se u sjekaču opisanom u tački 4.3. ovog aneksa (i ako je potrebno izmiješa se mikserom) da se dobije homogeni materijal od kojeg se zatim mogu uzeti dva reprezentativna uzorka za svih sedam trupova. Ta dva uzorka analiziraju se kako je opisano u tač. 5.5 i 5.6. ovog pravilnika.
- 5.5. Uzima se uzorak homogeniziranog materijala i odmah upotrebljava za određivanje sadržaja vode u skladu sa BAS ISO standardom 1442 kako bi se dobio sadržaj vode "a %".
- 5.6. Uzima se također uzorak homogeniziranog materijala i odmah upotrebljava za određivanje sadržaja azota u skladu sa BAS ISO standardom 937. Sadržaj azota pretvori se u sadržaj sirovih proteina "b %" tako da se pomnoži s faktorom 6,25.

6. Obračun rezultata

- 6.1. (a) Težina vode (W) u svakom trupu dobije se pomoću formule $aP_1/100$, a težina proteina (RP) pomoću formule $bP_1/100$, pri čemu su oba rezultata izražena u gramima. Odredi se zbir težine vode (W₇) i težine proteina (RP₇) u sedam analiziranih trupova.
- (b) U slučaju analize kompozitnog uzorka odredi se prosječni sadržaj vode i proteina iz oba analizirana uzorka kako bi se dobio a% odnosno b%. Težina vode (W₇) u sedam trupova dobije se pomoću formule $aP_7/100$, a težina proteina (RP₇) pomoću formule $bP_7/100$, pri čemu su oba rezultata izražena u gramima.
- 6.2. Prosječna težina vode (W_A) i proteina (RP_A) izračuna se tako da se W₇ odnosno RP₇ podijeli sa sedam.
- 6.3. Teoretski sadržaj fiziološke vode u gramima, koji je određen ovom metodom, može se izračunati pomoću sljedeće formule:
- pilići: $3,53 \times RP_A + 23$
- 6.4. (a) Hlađenje zrakom:

Pod pretpostavkom da minimalni tehnički nezaobilazni sadržaj vode apsorbirane tokom pripreme iznosi 2%¹, najveća dozvoljena granica za ukupan sadržaj vode (WG) u gramima, određen ovom metodom, dobije se pomoću sljedeće formule (uključujući interval pouzdanosti):

- pilići: $W_G = 3,65 \times RP_A + 42$.

(b) Hlađenje raspršivanjem:

Pod pretpostavkom da minimalni tehnički nezaobilazni sadržaj apsorbirane vode tokom pripreme iznosi 4,5%², najveća dozvoljena granica za ukupan sadržaj vode (WG) u gramima, utvrđena ovom metodom data je po sljedećoj formuli (uključujući interval pouzdanosti):

- pilići: $W_G = 3,79 \times RP_A + 42$.

(c) Hlađenje potapanjem u vodu:

Pod pretpostavkom da tehnički nezaobilazni sadržaj apsorbirane vode tokom pripreme iznosi 7%³, najveća dozvoljena granica za ukupan sadržaj vode (WG) u gramima, utvrđena ovom metodom data je po sljedećoj formuli (uključujući interval pouzdanosti):

- pilići: $W_G = 3,93 \times RP_A + 42$.

(d) Druge metode hlađenja ili kombinacija dva ili više metoda definiranih u članu 13. ovog pravilnika.

Pod pretpostavkom da tehnički nezaobilazni minimalni sadržaj apsorbirane vode tokom priprema iznosi 2% (*), najveća dozvoljena granica za ukupan sadržaj vode (W_G) u gramima, utvrđena ovom metodom data je po sljedećoj formuli (uključujući interval pouzdanosti):

- pilići: $W_G = 3,65 \times RP_A + 42$.

6.5. Ako prosječan sadržaj vode (WA) u sedam trupova, izračunat u skladu s tačkom 6.2. ovog aneksa, ne prelazi vrijednost navedenu u tački 6.4. ovog aneksa (WG), smatra se da pregledana količina živine zadovoljava standard.

ANEKS V.

ODREĐIVANJE UKUPNOG SADRŽAJA VODE U KOMADIMA MESA ŽIVINE DOBIVENIM RASIJECANJEM

(Hemijski test)

1. Predmet i oblast primjene

Ovom metodom određuje se ukupan sadržaj vode u određenim komadima mesa živine. Metoda uključuje određivanje sadržaja vode i proteina na uzorcima homogeniziranih dijelova živine. Tako određeni ukupan sadržaj vode poredi se s graničnom vrijednosti koja se dobije primjenom formula iz tačke 6.4. kako bi se odredilo da li je tokom obrade apsorbirano previše vode. Ako analitičar sumnja na prisustvo bilo koje materije koja bi mogla uticati na procjenu, mora preduzeti odgovarajuće mjere opreza.

2. Definicije i postupci uzorkovanja

Definicije iz člana 4. stav (3) ovog pravilnika primjenjuju se na komade mesa živine iz člana 20. ovog pravilnika. Veličina uzoraka mora biti najmanje sljedeća:

- za pileće grudi: polovina grudi,
- za file od pilećih grudi: polovina grudi bez kosti, bez kože,
- za ćureće grudi, file od ćurećih grudi i meso ćurećih bataka s karabatacima bez kosti: komadi od otprilike 100 g,
- za ostale komade: kako je definirano u članu 4. stav (3) ovog pravilnika.

U slučaju zamrznutih ili brzo zamrznutih neupakovanih proizvoda (komadi koji nisu pojedinačno upakovani), velika

¹ Izračunato na osnovu trupa, bez apsorbiranih suvišnih voda.

² Izračunato na osnovu trupa, bez apsorbiranih suvišnih voda.

³ Izračunato na osnovu trupa, bez apsorbiranih suvišnih voda.

pakovanja iz kojih će se uzimati uzorci mogu se držati na 0 °C dok ne bude moguće odvojiti pojedinačne komade.

3. Princip

Sadržaj vode i proteina određuje se u skladu s priznatim BAS ISO metodama ili s drugim odobrenim metodama analize. Najveći dopušteni ukupan sadržaj vode u komadima mesa živine određuje se iz sadržaja proteina u komadima, koji je moguće povezati sa sadržajem fiziološke vode.

4. Aparatura i reagensi

- 4.1. Vaga za vaganje komada i ambalaže preciznosti vaganja od najmanje jedan gram.
- 4.2. Sjekira za meso ili testera za rasijecanje komada u manje dijelove odgovarajuće veličine za sjekač.
- 4.3. Snažan sjekač i mikser koji mogu homogenizirati komade mesa živine i njihove dijelove.
Napomena:
Ne preporučuje se nikakva posebna vrsta sjekača. Sjekač mora imati dovoljno snage za mljevenje zamrznutog ili brzo zamrznutog mesa i kostiju kako bi se dobila homogena mješavina koja odgovara onoj dobivenoj pomoću sjekača opremljenog diskom s rupama od četiri milimetra.
- 4.4. Aparati, kako je definirano BAS ISO standardom 1442, za određivanje sadržaja vode.
- 4.5. Aparati, kako je definirano BAS ISO standardom 937, za određivanje sadržaja proteina.

5. Metode

- 5.1. Od komada mesa živine koje treba provjeriti uzima se nasumično pet komada i do početka analize u skladu s tač. od 5.2 do 5.6. ovog aneksa drži se u zamrznutom stanju ili u zamrzivaču zavisno od slučaja.
Uzorci zamrznutih ili brzo zamrznutih neupakovanih proizvoda iz tačke 2. ovog aneksa mogu se do početka analize čuvati na 0°C.
Može se analizirati posebno svaki od pet komada ili kompozitni uzorak sastavljen od svih pet komada.
- 5.2. Priprema treba početi u roku od sat vremena od vađenja komada iz zamrzivača ili frižidera.
- 5.3. (a) Obris se vanjska strana ambalaže kako bi se uklonili površinski led i voda. Svaki komad se izvaga i izvadi iz ambalaže. Nakon rasijecanja komada na manje dijelove, težina komada mesa živine odredi se do najbližeg grama nakon oduzimanja težine ambalaže tako da se dobije "P₁".
(b) Ako se analizira kompozitni uzorak, određuje se ukupna težina svih pet komada, pripremljenih u skladu s tačkom 5.3 alineja (a) ovog aneksa i dobije vrijednost "P₅".
- 5.4. (a) Cijeli komad težine P₁ se usitni u sjekaču opisanom u tački 4.3. ovog aneksa (i ako je potrebno izmiješa se mikserom) da se dobije homogeni materijal od kojeg se zatim može uzeti reprezentativni uzorak za svaki komad.
(b) Ako se analizira kompozitni uzorak, svih pet komada ukupne težine P₅ usitni se u sjekaču opisanom u tački 4.3. ovog aneksa (i ako je potrebno izmiješa se mikserom) da se dobije homogeni materijal od kojeg se zatim mogu uzeti dva reprezentativna uzorka za svih pet komada.

Ta dva uzorka analiziraju se kako je opisano u tač. 5.5 i 5.6. ovog aneksa.

5.5. Uzima se uzorak homogeniziranog materijala i odmah upotrijebi za određivanje sadržaja vode u skladu sa BAS ISO standardom 1442 kako bi se dobio sadržaj vode "a %".

5.6. Uzima se također uzorak homogeniziranog materijala i odmah upotrijebi za određivanje sadržaja azota u skladu sa BAS ISO standardom 937. Sadržaj azota pretvara se u

sadržaj sirovih proteina "b%" tako da se pomnoži s faktorom 6,25.

6. Obračun rezultata

- 6.1. (a) Težina vode (W) u svakom komadu dobije se pomoću formule aP₁/100, a težina proteina (RP) pomoću formule bP₁/100, pri čemu su oba rezultata izražena u gramima.
Određuje se zbir težine vode (W₅) i težine proteina (RP₅) u pet analiziranih komada.
(b) U slučaju analize kompozitnog uzorka određuje se prosječan sadržaj vode i proteina iz oba analizirana uzorka kako bi se dobio a % odnosno b %. Težina vode (W₅) u pet komada dobije se pomoću formule aP₅/100, a težina proteina (RP₅) pomoću formule bP₅/100, pri čemu su oba rezultata izražena u gramima.
- 6.2. Prosječna težina vode (W_A) i proteina (RP_A) izračunava se tako da se W₅ odnosno RP₅ podijeli s pet.
- 6.3. Srednji fiziološki omjer W/RP koji je određen ovom metodom iznosi kako slijedi:
 - file od pilećih grudi: 3,19 ± 0,12
 - pileće noge i zadnje četvrti: 3,78 ± 0,19
 - file od ćurećih grudi: 3,05 ± 0,15
 - ćureće noge: 3,58 ± 0,15
 - meso ćurećih nogu bez kosti: 3,65 ± 0,17.
- 6.4. Pod pretpostavkom da minimalni tehnički nezaobilazni sadržaj vode apsorbirane tokom pripreme iznosi 2%, 4% ili 6%¹, u zavisnosti od vrste proizvoda i primijenjene metode hlađenja, najviši dopušteni odnos W/RP određen ovom metodom je sljedeći:

	HLAĐENJE		
	hlađenje zrakom	raspršivanjem	potapanjem u vodu
File od pilećih grudi, bez kože	3,4	3,4	3,4
Pileća grudi s kožom	3,4	3,5	3,6
Pileći butovi, bataci, noge, noge s dijelom leđa, zadnje četvrti, s kožom	4,05	4,15	4,3
File od ćurećih grudi, bez kože	3,4	3,4	3,4
Ćureće grudi, s kožom	3,4	3,5	3,6
Ćureći butovi, bataci, noge, s kožom	3,8	3,9	4,05
Meso ćurećih nogu bez kosti i bez kože	3,95	3,95	3,95

U slučaju drugih metoda hlađenja ili kombinacija dvije ili više metoda definiranih u članu 13. ovog pravilnika, pretpostavlja se da nezaobilazni sadržaj vode iznosi 2%, a najviše dozvoljeni WA/ PR pokazatelji za zračne metode hlađenja precizno su navedeni u tabeli.

Ako prosječan omjer W_A/RP_A kod svih pet dijelova, izračunat u skladu s tačkom 6.2. ovog aneksa, ne prelazi odnos koji je naveden u tački 6.4. ovog aneksa, smatra se da pregledana količina komada živine zadovoljava standard.

ANEKS VI.
KONTROLA APSORPCIJE VODE U PROIZVODNOM OBJEKTU
(Ispitivanje u klaonici)

- 1. Najmanje jednom u svakom radnom ciklusu od osam sati:
 - izabrati slučajnim odabirom 25 trupova na liniji za evisceraciju odmah nakon evisceracije i potpunog uklanjanja iznutrica te prije prvog pranja.

¹ Izračunato na osnovu komada mesa, bez apsorbirane strane vode. Za file (bez kože) i meso ćurećih nogu bez kože taj procenat iznosi 2% za svaku metodu hlađenja.

2. Po potrebi, odrezati vrat ne odvajajući kožu vrata od trupa.
3. Svaki trup posebno označiti. Vagati svaki trup i evidentirati njegovu težinu zaokruženu na najbliži gram.
4. Ispitivani trup ponovo vratiti na liniju za evisceraciju i nastaviti s uobičajenim postupcima pranja, hlađenja, cijedenja, itd.
5. Na kraju linije za cijedenje ukloniti označene trupove ne dopuštajući da se cijede duže nego što je uobičajeno za živinu iz serije iz koje je uzet uzorak.
6. Uzorak se sastoji od prvih 20 tako uzetih trupova. Oni se ponovo vagaju. Njihova težina, zaokružena na najbliži gram, evidentira se i upoređuje s težinom zabilježenom pri prvom vaganju. Test se proglašava nevažećim ako je broj označenih trupova koji su ponovo uzeti manji od 20.
7. S trupova iz uzorka ukloniti oznake i pustiti da trupovi prođu kroz uobičajeni postupak pakovanja.
8. Procenat apsorbirane vlage odrediti tako da se oduzme ukupna težina tih istih trupova nakon pranja, hlađenja i cijedenja, te da se razlika podijeli s početnom težinom i pomnoži sa 100.
10. Rezultat ne smije prelaziti sljedeće procenatne težine trupa ili bilo koju drugu vrijednost koja osigurava usklađenosti s najvećim dozvoljenim sadržajem ukupne strane vode:
 - hlađenje zrakom: 0%
 - hlađenje raspršivanjem zraka: 2,0%
 - hlađenje potapanjem u vodu: 4,5%.
11. U slučajevima kada su trupovi rashlađeni s drugom metodom hlađenja ili kombinacijom dva ili više metoda definiranih u članu 13. ovog pravilnika, maksimalni procenat sadržaja vode neće prelaziti 0% od prvobitne težine trupa.